

ANUL AUTODEPĂȘIRILOR

Anul 1959 a intrat în viața omenirii triumfal cum nici un alt an n-a făcut-o de când omenirea își trăiește multimilenarele ei aspirații spre mai bine. Visurile ei cele mai cutezătoare și nădejtile către care s-a îndreptat, cu cele mai aprige eforturi, îi apar, în pragul acestui an, realitate posibilă, palpabilă. Comunicatul TASS din 2 ianuarie „Cu privire la lansarea unei rachete cosmice în direcția lunii” a risipit vechiul miraj al spațiilor astrale și mitul prăbușirii bătrînului Icar, preschimbîndu-le în certitudine; în certitudinea forței de cunoaștere a minții omului, certitudinea puterii omului de a supune și transforma natura. Știința omului s-a arătat privirilor noastre uluite, ca un act de-a dreptul poetic. Iar poetul, îmbogățit de zestrea marilor cuceriri ale științei omului de azi, se simte irezistibil chemat să cînte, nu poezia marilor depărtări sau marilor iluzii, ci fața, și gîndul, și fapta actuală a acestui om. A acestui om care, trimișînd să se rotească în nemărginirea cerească planeta artificială cu fanionul glorios al Uniunii Sovietice, pornește din acest an să înalțe aievela pe pămînt fericirea cea mult visată a bunăstării generale și a păcii definitive între oameni: comunismul.

Cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959-1965 — și dezbaterile ce au urmat la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. în legătură cu aceste cifre — vestesc marelui popor sovietic și marelui partid al lui Lenin trecerea lor în epoca construirii efective și rapide a societății comuniste pe șesimea de glob în care trăiesc. Ele vorbesc însă pîlduitor și încurajator și tuturor celorlalte popoare ale lumii, și în primul rînd popoarelor care au izbutit să se rupă de lanțurile robiei și exploatării capitaliste și, pășind pe drumul indicat de învățătura lui Lenin, au intrat — constructoare ale unei vieți noi, libere — în lagărul de nebiruit al socialismului. Ele vorbesc poporului nostru muncitor, care în vara aceasta va măsura, după scurgerea a 15 ani de la insurecția lui din 23 August, drumul plin de eroice și înălțătoare înfăptuiri, străbătut, sub conducerea parti-

dului, cu ajutorul statornic al Uniunii Sovietice, spre socialism. Ele stimulează în muncitorul nostru, în țăranul nostru muncitor, în intelectualul nou, elanurile creatoare în opera de construire a socialismului; ne învață să înțelegem și să privim ca pe o perspectivă apropiată lumina către care ne îndreaptă cu înțelepciune și cu vigoare partidul, să descifrăm cifrele planului de dezvoltare a economiei noastre naționale pe acest an, expuse de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 26-28 noiembrie 1958. Ele ne îndeamnă să transformăm grabnic aceste cifre în realități; să cîntăm aceste cifre ca pe niște motive mărețe poetice.

A descoperi izvor de artă în cifrele și perspectivele deschise de planul de dezvoltare al economiei noastre pe anul în curs nu este anevoie. Artistul nostru e obișnuit să-și caute izvoarele creației sale în freamătul vieții, în conștiința, în căutările, în aflările, în fapta, în lupta și în izbînda omului, în devenirea lui. Și, în fiecare fabrică și uzină nouă, în fiecare gospodărie agricolă colectivă nouă, în fiecare procent cu care e menită să crească, față de anii trecuți, producția noastră de fontă, de oțel, de cărbune, de gaz metan, de țesături de bumbac și lînă, de sfeclă de zahăr și de floarea soarelui, de drumuri și locuințe, de școli și așezăminte culturale, artistul simte în subtext — ca să folosim un termen familiar în teatru — viața freamătătoare, omul, gîndul și brațele lui, avîntul lui constructiv. Dar nu numai în subtext. Întreaga expunere a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej vorbește explicit despre omul, pentru viața mai bună a căruia cată să se împlinescă prevederile planului; despre omul în stare să ducă la împlinire sarcinile mărețe ale planului; despre noua înfățișare morală și culturală la care a ajuns pînă azi acest om și către care trebuie să ajungă, mîine, după împlinirea planului; despre omul-erou, crescut în spiritul socialismului și crescînd odată cu edificarea socialistă. „...Aici va lucra un mare număr de muncitori...” subliniază tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, vorbind despre combinatul chimic de la Borzești și despre orașul nou construit la Onești pentru cei ce vor munci la combinat. Cuvintele acestea au răsunetul unui vers dintr-un mare poem și pot fi așezate drept epigraf la temelia marii construcții socialiste care cuprinde, zicînd de viață, mereu mai intens, mai plin de înaripare, de la un capăt la altul al țării, întreaga noastră suflare muncitorească. Plimbîndu-ne cu privirile minții cînd înspre bogățiile subterane, cînd înspre curgerea apelor și bogățiile lor energetice, cînd înspre pădurile noastre și bogăția lor ce se cere valorificată, cînd înspre lanurile mereu mai mari și mai multe ale gospodăriilor colective, cînd înspre jarul încins al cuptoarelor siderurgice, cînd înspre construcțiile industriale și culturale ce vor veni să se adauge aceluia care, de pe acum, au schimbat în măreț fața altădată umilă a țării, expunerea tovarășului Gheorghiu-Dej vibrează statornic de grija pentru om, de gîndul la creșterea neîncetată a bunei lui stări, la creșterea neconținută a orizontului său de gîndire; la transformarea lui într-un om vrednic de epoca socialismului în care s-a născut, în care trăiește, în care construiește.

Acest om născut în anii regimului democrat-popular apare ca argument și cheazășie că planul poate fi îndeplinit și depășit. Căci acest om nou „ași pune la inimă interesele generale ale poporului, se sprijină pe mase, pe inițiativa înaintată a acestora”. Il întîlnim pe acest om — ne arată expunerea — deopotrivă în rîndul cadrelor de conducere, printre ingineri, tehnicieni, muncitori de rînd, ca și în masele țăranesti „cu energia și spiritul lor de inițiativă”, ca și în rîndul tineretului

muncitor, despre elanul și spiritul de abnegație al căruia, expunerea face de asemenea în chip subliniat, mențiune.

Expunerea vorbește explicit și despre problemele pe care omul acesta urmează să le dezlege în munca lui pentru îndeplinirea planului. Despre piedicile pe care e chemat să le înlăture, despre luptele pe care e chemat să le poarte. Se vorbește în expunere despre simțul de răspundere, despre creșterea calificării și despre elanul constructiv al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, care se cer mereu încurajați; despre lupta împotriva spiritului de comoditate; despre sarcina ridicării nivelului tehnologic al producției, pentru micșorarea prețului de cost și pentru mărirea productivității; despre combaterea rutinei și conservatorismului, a risipei, despre lupta împotriva trîntorilor și dezorganizatorilor producției, împotriva atitudinii înapoiate față de muncă, față de bunul obștesc.

Se vorbește despre necesitatea de a păstra legătura strînsă, indestructibilă, între partid și mase, despre sprijinul pe care partidul îl află în mase și, mai ales, despre încrederea cu care „oamenii muncii urmează partidul, fiind convinși că partidul îi conduce pe o cale justă, spre o viață îmbelșugată“.

Toate acestea sînt un șir, neîncheiat, de referiri la muncă, la forța, capacitățile, problemele, conștiința, aspirațiile, viitorul omului chemat să împlinească și să se bucure de împlinirea planului nostru de stat. Ele sînt însă toț atitea indicații date omului de artă, chemat să cunoască și să înțeleagă, să urmărească, să înaripeze munca, să lămurească nedumeririle, să slăvească izbînzile, să lumineze orienturile mereu mai largi ale acestui om, prin opere artistice din ce în ce mai multe, mai valoroase. În aceste indicații, artistul subînțelege sarcinile ce-i revin în împlinirea cu succes a planului. De importanța și măreția acestor sarcini, fără îndoială, artistul — pictor, compozitor, poet, romancier, dramaturg, actor — e conștient. Și mîndru. Și bucuros.

Aceste sarcini nu sînt, în esența lor, noi, pentru omul de artă. Ele apar însă azi, mai stimulatoare sub condeiul și penelul artistului, care — ca întreg poporul — va sărbători în acest an propria lui înnoire și creștere. Ele îl invită să se arate mai vădit și mai rodnic în viața poporului, nu ca o prezență contemplatoare ori constatatoare, ci ca una care participă activ, care militează deopotrivă cu poporul muncitor pentru socialism. Subliniem, sarcinile acestea nu sînt, în esența lor, noi. Dar ele vorbesc totuși, mai cu seamă în domeniul teatrului și al dramaturgiei, despre necesitatea de a oglindi și anima elanul maselor muncitoare, mai grabnic și mai abundent, mai legat de spiritul și țelurile pe care partidul le-a însămintat și le vede încolțind temeinic în viața poporului nostru.

Producția dramatică e încă, în ciuda frumoaselor roade de pînă acum și în ciuda bunelor nădejdi pe care le nutrim, în urma vieții. Teatrele către care se îndreaptă cu aviditate crescîndă — dar și cu exigență crescîndă — masele muncitoare, nu izbutesc încă totdeauna să fie la înălțimea acestor exigențe. Alcătuirea repertoriilor e încă, uneori, tributară întîmplării, ori criteriilor minore, neprincipiale. Munca teatrelor cu autorii, întru sprijinirea și promovarea dramaturgiei originale, e încă rutinieră, lipsită de pasiune, birocratică. Realizarea artistică a spectacolelor lasă adeseori de dorit.

Dramaturgia noastră, născută cu sprijinul și îndrumarea partidului, a cucerit de la Eliberare mari piscuri artistice, de care au putut să dea seama, cu elogii, și spectatorii de peste hotare. Arta noastră teatrală realist-socialistă, de asemenea, în competiții internaționale și în turnee, s-a clasat de nenumărate ori printre cele mai hărăzite. Se simte în momentul de față în viața teatrului o reală frămîntare către autodepășire. Scriitorul de teatru simte necesitatea de a turna bogatul, gilgii-

torul conținut de viață nouă, care-l întâmpină și-l înconjură, în forme potrivite, la înălțimea acestui conținut, în stare să dea acestui conținut expresia cea mai puternică, mai emoționantă, mai productivă. În aceste frământări, se înlătură o seamă de piedici și frâne care au întârziat ori dăunat creșterii liniare a dramaturgiei noastre, a dramaturgiei construirii socialismului. E vorba de ispitele ideologiei și formelor artistice burgheze care și-au fluturat când și când aripile dușmane în procesul de creație al scriitorului; de momelile spoite diversionist ale revizionismului cărora scriitorul și artistul nostru, dacă s-a ținut departe de ele, le-a simțit totuși boarea înecăcioasă. Partidul stă însă aproape de scriitor, de artist. Il ajută să vadă limpede, să deosebească ce se cuvine cîntat, de ceea ce se cuvine hulit. I-a pus la îndemînă concepția despre viață și despre lume, știința marxist-leninistă. Și această știință e și pentru artiști, busolă de orientare și armă de luptă.

Lucrări noi, bănuim multe și de valoare, sînt în curs de perfectare pe mesele dramaturgilor, pe „șantier“, cum se zice. Nădăjduim că ele vor răspunde cu cinste sarcinilor pe care partidul le pune dramaturgilor, și așteptărilor marelui, noului nostru public. Nădăjduim că ele vor marca, la 15 ani de la insurecția populară din 23 August, o piatră de hotar care să deosebească o perioadă a începuturilor, de perioada maturității teatrului nostru realist-socialist. Mai nădăjduim — în spiritul acestui triumfal început de an — că ele vor marca mărturia că au fost concepute și elaborate sub imboldul și înariparea nemăsuratelor izbînzii științifice ale omului, care a cucerit spațiul cosmic și care a deschis perioada de culme în viața omenirii, a construirii comunismului.

